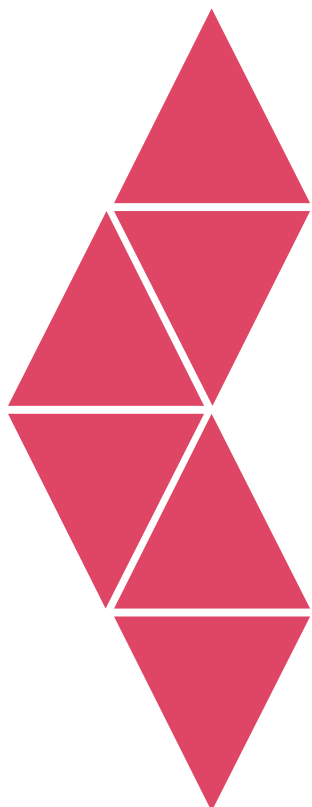

ØKONOMISK VOLD

JURK

juridisk rådgivning for kvinder

FORORD

Denne brosjyren er utgitt av Juridisk rådgivning for kvinner (JURK). JURK er et studentdrevet rettshjelpiltak som gir gratis juridisk rådgivning til alle som definerer seg som kvinner.

JURK tar forbehold om regelendringer i tiden etter publisering.

Vi takker for gode innspill fra øvrige medarbeidere i JURK.

Oslo, juni 2017

Anne-Marie Gulichsen
Åshild Marie Vige
Guro Thorsdalen Wik
Emilie Hulthin

INNHOLDSFORTEGNELSE

1.0 INNLEDNING	3
1.1 Brosjyrens formål	3
2.0 OM ØKONOMISK VOLD	4
2.1 Hva er økonomisk vold?.....	4
2.2 Straffbarheten ved økonomisk vold	4
3.0 ANMELDELSE OG ETTERFORSKNING	5
3.1 Anmelde et straffbart forhold	5
3.2 Henleggelse.....	6
4.0 ANSVAR FOR GJELD	6
4.1 Økonomisk vold har ført til gjeld	6
4.2 Avtaler skal holdes	6
4.3 Overføre gjeld til en annen	7
4.4. Sivil rettssak.....	7
4.5 Muligheten for å søke regress.....	8
5.0 ØKONOMISK HJELP FRA NAV	9
6.0 HVOR KAN DU FÅ HJELP HVIS DU HAR OPPLEVD VOLD?.....	10

1.0 INNLEDNING

1.1 Brosjyrens formål

Vårt mål med denne brosjyren er å gi en kortfattet fremstilling av juridiske spørsmål som er aktuelle i forbindelse med økonomisk vold. Formålet med brosjyren er å gjøre leseren i stand til å se hovedproblemene som kan oppstå i den forbindelse, og å gjøre leseren bevisst på sine rettigheter.

2.0 OM ØKONOMISK VOLD

2.1 Hva er økonomisk vold?

Definisjon av økonomisk vold Med økonomisk vold menes vold som kommer til uttrykk ved at en person forhindres fra å råde over egen økonomi. Vedkommende kan for eksempel nektes adgang til sin egen eller en felles bankkonto, eller forhindres i å ha en inntekt og dermed presses til å måtte be om penger. Økonomisk vold omfatter også at en person tvinges til å skrive under på lån som gjør at vedkommende risikerer å få stor gjeld, eller at en person tar opp lån i en annen persons navn. Konsekvensen er ofte økonomisk underdanighet og avhengighet. Regjeringen har anerkjent økonomisk vold som en type vold.

2.2 Straffbarheten ved økonomisk vold

Det finnes ikke en egen straffebestemmelse i den norske straffeloven som bruker begrepet økonomisk vold. Det finnes derimot flere straffebestemmelser som kan omfatte ulike sider av den økonomiske volden. Under kan du lese om noen av straffebestemmelsene.

Bedrageri Økonomisk vold kan for eksempel omfattes av straffeloven § 371 om bedrageri. Bedrageri betyr å lure penger fra noen under falske forutsetninger. Bedrageri kan bestå i at man ulovlig forleder en annen, ved å fremkalle, styrke eller utnytte en villfarelse, til å utføre handlinger som fører til tap eller fare for tap for noen.

Bruk av andres bankkort Bestemmelsen omfatter også uberettiget bruk av andres kreditt- eller debetkort som fører til tap eller fare for tap for eieren av kortet. I straffeloven § 371 står det mer om

de rettslige vilkårene som må være oppfylt for at noen skal kunne straffes for bedrageri.

*Identitets-
tyveri*

En annen straffebestemmelse som kan være aktuell ved økonomisk vold er misbruk av en annens identitet etter straffeloven § 202. Det er også ulovlig med bruk av tvang etter straffeloven § 251, for eksempel å tvinge noen til å signere på lånepapirer.

Tvang

JURK bemerker at det er flere vilkår som må være oppfylt for at en person skal kunne straffes.

3.0 ANMELDELSE OG ETTERFORSKNING

3.1 Anmelde et straffbart forhold

*Levere
anmeldelse*

Hvis man mener at man har blitt utsatt for en eller flere straffbare handlinger, kan man levere en anmeldelse om dette til politiet. Hvis politiet mener det er rimelig grunn for å undersøke om det har skjedd noe straffbart, skal de starte en etterforskning. Formålet med etterforskningen er blant annet å samle nødvendige opplysninger og bevis for å kunne avgjøre om disse er tilstrekkelige til å gjennomføre en straffesak i retten. Av hensyn til etterforskningen i saken er det viktig å anmelde saken så raskt som mulig etter at den straffbare handlingen ble begått.

*Etter-
forskning*

Avhør

Det blir ofte gjort et avhør av den som anmelder en sak til politiet. Ingen har plikt til å forklare seg for politiet, men din forklaring vil ofte være av stor betydning for den videre behandlingen av saken. Politiet vil spørre om du ønsker at handlingen påtales, altså om du ønsker at politiet skal bringe saken for retten.

3.2 Henleggelse

*Ikke
tilstrekkelige
bevis*

Noen saker blir henlagt av politiet. Det kan skyldes forskjellige ting, for eksempel at det ikke finnes tilstrekkelige bevis for å avgjøre om det har skjedd en straffbar handling. Det kan ofte være vanskelig å bevise at man er utsatt for økonomisk vold, for eksempel fordi det ikke alltid er nødvendig med personlig oppmøte for å ta opp et lån.

Varsel

Hvis du har anmeldt et straffbart forhold og politiet henlegger saken, skal du få beskjed om det. En henleggelse betyr ikke nødvendigvis at politiet ikke tror på deg. Som hovedregel har man rett til å klage på henleggelsen innen en frist på tre uker.

*Klage på
henleggelse*

4.0 ANSVAR FOR GJELD

4.1 Økonomisk vold har ført til gjeld

Mange som har blitt påført gjeld som følge av økonomisk vold, er fremdeles registrert som skyldner for gjelden overfor kreditorene når de kontakter JURK. Under følger generell informasjon om ansvaret for gjeld og mulige måter å håndtere gjeldsproblemer på.

4.2 Avtaler skal holdes

*Debitor og
kreditor*

Når du låner penger av en annen, er du i utgangspunktet forpliktet til å betale pengene tilbake. Dette er et utslag av det alminnelige prinsippet om at avtaler skal holdes. Hvis du har lånt penger, er du debitor for pengekravet. Den som har lånt bort penger er kreditor for

pengekravet.

Lånegjeld

Når du låner penger, får du det som kalles lånegjeld. I utgangspunktet er det den som står som ansvarlig for gjelden som er forpliktet til å betale pengene tilbake til kreditor. Dette gjelder uavhengig av hva slags lånegjeld det er snakk om, for eksempel boliglån eller forbrukslån hos en bank.

4.3 Overføre gjeld til en annen

Debitorskifte/ gjelds- overtakelse

Hvis man ønsker å overføre gjeld til en annen person, kreves det som hovedregel medvirkning fra kreditor. Dette kan kalles et debitorskifte eller gjeldsovertakelse. Det er av stor betydning for kreditor hvem som skal betale pengene tilbake. Det er fordi det er lettere å få gjelden innfridd fra en person som er betalingsdyktig og betalingsvillig, enn en som ikke er det. I en del tilfeller kan kreditor kreve dom for å overføre gjeld på en annen enn den som er registrert som skyldner for kravet.

Samtykke fra kreditor

Kreditor kan også samtykke til en overtakelse enten gjennom ord eller gjennom bestemte handlinger.

4.4. Sivil rettssak

Sivil rettssak

Det er mulig å reise sivil sak for domstolene hvis man mener at man har krav på erstatning fra en annen person.

Det er også mulig å reise sivil sak hvis man mener at en låneavtale bør være ugyldig, for eksempel fordi den er urimelig eller er inngått med tvang.

JURK bemerker at det kan påløpe kostnader ved å reise sivil sak for domstolene.

4.5 Muligheten for å søke regress

Hva er regress?

Hvis du har betalt ned på en annens gjeld, eller på annen måte innfridd en annens økonomiske forpliktelse, kan du ha mulighet til å søke regress fra den egentlige skyldneren. Å søke regress betyr at du krever penger tilsvarende det du selv har betalt på den andres vegne.

Fremgangsmåten for å søke regress avhenger til dels av om motparten er enig i å ha en betalingsforpliktelse overfor deg.

Gjeldsbrev

Hvis den som har utsatt deg for økonomisk vold (motpart) er enig i at det egentlig er han eller hun som skulle ha innfridd gjelden, er det praktisk å skrive et gjeldsbrev. Et gjeldsbrev er et dokument som gir uttrykk for at en person skylder en annen et bestemt pengebeløp, uten at dette er betinget av noen motytelse. Et gjeldsbrev har en foreldelsesfrist på 10 år. Hvis gjeldsbrev er en aktuell fremgangsmåte for deg, kan du ta kontakt med JURK for å få tilsendt en gjeldsbrevsmal.

Påkrav

Hvis vedkommende ikke er villig til å skrive under på et gjeldsbrev, er det mulig å sende motparten et påkrav (betalingsoppfordring).

Hjelp fra det offentlige

Både påkrav og gjeldsbrev kan være grunnlag for å få det offentlige hjelp til å tvangsinndrive pengekravet.

Hvis den som har utsatt deg for økonomisk vold ikke er enig i at han eller hun skylder deg penger for den gjelden du har innfridd, er det også mulig å sende et påkrav. Hvis du ønsker å sende et påkrav, kan du ta kontakt med JURK for å få tilsendt en påkravsmal.

Innsigelser fra motpart

Hvis motparten kommer med en skriftlig innsigelse mot kravet etter at betalingsoppfordringen er sendt, må saken imidlertid behandles i forliksrådet/tingretten før det offentlige kan bistå deg i inndrivelsen. JURK bemerker at det kan være vanskelig å få medhold i kravet sitt hvis det ikke finnes noen bevis for at det er motparten som har stiftet gjeld i ditt navn.

Det vil ofte være vanskelig å skrive et gjeldsbrev fordi dokumentet må inneholde en erkjennelse av ansvar for gjelden eller et betalingsløfte fra skyldneren.

JURK bemerker at det gjelder foreldelsesfrister for når et pengekrav kan inndrives. JURK har en egen brosjyre om inndrivelse av pengekrav.

5.0 ØKONOMISK HJELP FRA NAV

Spørsmål knyttet til håndtering av gjeld er ofte av økonomisk karakter. Kommunene ved NAV kan gi økonomisk rådgivning. Hvis du ønsker økonomisk rådgivning, kan du ta kontakt med ditt lokale NAV-kontor.

Hva kan du få hjelp med?

NAV skal tilpasse rådgivningen etter dine behov. Du kan for eksempel få hjelp til å lage en oversikt over den økonomiske situasjonen din og sette opp et realistisk budsjett.

Du kan også få hjelp til å

- finne ut hvordan du kan få redusert utgiftene dine
- gjøre avtaler med dem du skylder penger
- skrive søknad om utsettelse av betaling
- få opplysninger om rettigheter og plikter
- inngå gjeldsordningsavtale
- forhandle med kreditorene

- kontakte namsmannen

*Økonomi-
rådstelefonen*

Hvis NAV-kontoret ikke har kompetanse på alle områder, vil du få beskjed om hvor du skal henvende deg for å få den hjelpen du trenger. Du kan lese mer om hva NAV kan tilby på deres hjemmesider, www.nav.no, eller ringe økonomirådstelefonen i NAV på telefonnummer 55 55 33 39.

6.0 HVOR KAN DU FÅ HJELP HVIS DU HAR OPPLEVD VOLD?

Krisesenter

Krisesentre kan både gi deg råd og veiledning, og tilby et sted å bo for deg og barna hvis det er farlig å være hjemme. Du kan finne kontaktinformasjon her: www.krisesenter.com/finn-ditt-senter og eller ved å kontakte politiet der du bor. Du trenger ikke anmelde volden til politiet for å få hjelp.

Politiet

Politiet kan gi deg voldsalarm hvis du er i fare for å bli utsatt for vold, uansett om du har anmeldt volden eller ikke. De kan gi deg informasjon og råd, og de kan etterforske og få straffet den som utøver volden. Alle politidistrikter skal ha familievoldskoordinatorer som er spesialisert i å jobbe med familievold.

Du får kontakt med din lokale politistasjon ved å ringe 02800. Hvis du trenger øyeblikkelig hjelp fra politiet bør du ringe 112.

Alternativ til vold **Alternativ til vold** jobber med å lære folk alternative måter å reagere på, i stedet for å bruke vold.

Du finner mer informasjon på www.atv-stiftelsen.no/ eller ved å ringe 22 40 11 10.

Helsehjelp Hvis du trenger **helsehjelp**, for eksempel fordi du har blitt skadet av vold, kan du kontakte lege, helsestasjon eller legevakta.

Voldtektsmottak Hvis du har blitt utsatt for voldtekt kan du reise på **voldtektsmottak** hvis det finnes der du bor. Hvis ikke kan du reise på legevakt. Ring politiet for å få vite hva som finnes i din kommune.

DIXI Hvis man trenger å snakke om voldtekt, kan man kontakte **DIXI**. Det er et støttesenter for voldtektsutsatte. Du kan finne mer informasjon på hjemmesiden deres: www.dixi.no
Du kan også ringe dem på telefon 22 44 40 50.

Støttesenter mot incest (SMI) Personer som har blitt utsatt for incest, kan ta kontakt med **Støttesenter mot incest**. Du kan se hjemmesiden deres på www.sentermotincest.no eller du kan ringe dem på telefon 23 31 46 50.

Støttesenter for kriminalitetsutsatte **Støttesenter for kriminalitetsutsatte** kan gi hjelp og veiledning til de som har vært utsatt for noe kriminelt, for eksempel vold eller overgrep. De tilbyr støtte fra anmeldelse til dom og kan bistå med å søke erstatning. Det finnes et støttesenter i alle 12 politidistrikter. Telefonnummeret deres er 800 40 008 og 815 20 077.

- Bistandsadvokat* Barn og voksne som er utsatt for familievold har krav på egen **bistandsadvokat**. Du kan få informasjon fra domstolen der du bor om bistandsadvokater i nærheten av der du bor. Mange krisesentre og voldtektsmottak har også lister over bistandsadvokater. Du finner kontaktinformasjon til advokater som jobber som bistandsadvokater på www.advokatenhjelperdeg.no/finn-advokat.
- Familievernkontorene* **Familievernkontorene** gir familier hjelp til å løse konflikter og finne bedre måter å snakke sammen på. Disse finnes i alle kommuner. Du kan finne mer informasjon og kontaktinformasjon til familievernkontorene på nettsidene til Barne-, ungdoms- og familieetaten: www.bufetat.no/familievernkontor eller ved å ringe Bufetat på telefon 46 61 50 00.
- Barnevernet* **Barnevernet** kan sette inn mange ulike hjelpetiltak. Du kan få kontakt med barnevernet der du bor ved å ringe eller skrive til kommunen din.
- Helsestasjonen* **Helsestasjonen** kan både gi informasjon og veiledning om barns utvikling og helse, og formidle kontakt til foreldreveiledning og andre hjelpetiltak. Barnet kan også ta kontakt med helsesøster på skolen selv.
- Barneombudet* **Barneombudet** kan gi barn råd og veiledning om hvilke rettigheter de har.
- Unginfo* **Unginfo** har mye nyttig informasjon for barn og unge mellom 13 og 26 år, om mange ulike temaer.

*Kors på
halsen*

Kors på halsen er et sted drevet av Røde Kors der alle under 18 år kan ringe helt gratis, maile eller chatte og ta opp det som er viktig for dem. Du får snakke med en voksen du kan stole på, som ikke kan se hvem du er. www.korspahalsen.no, telefon: 800 333 21.

JURK

JURK (Juridisk rådgivning for kvinner) gir gratis juridisk rådgivning til alle som definerer seg som kvinner. Du kan finne informasjon om oss på våre hjemmesider: www.jurk.no

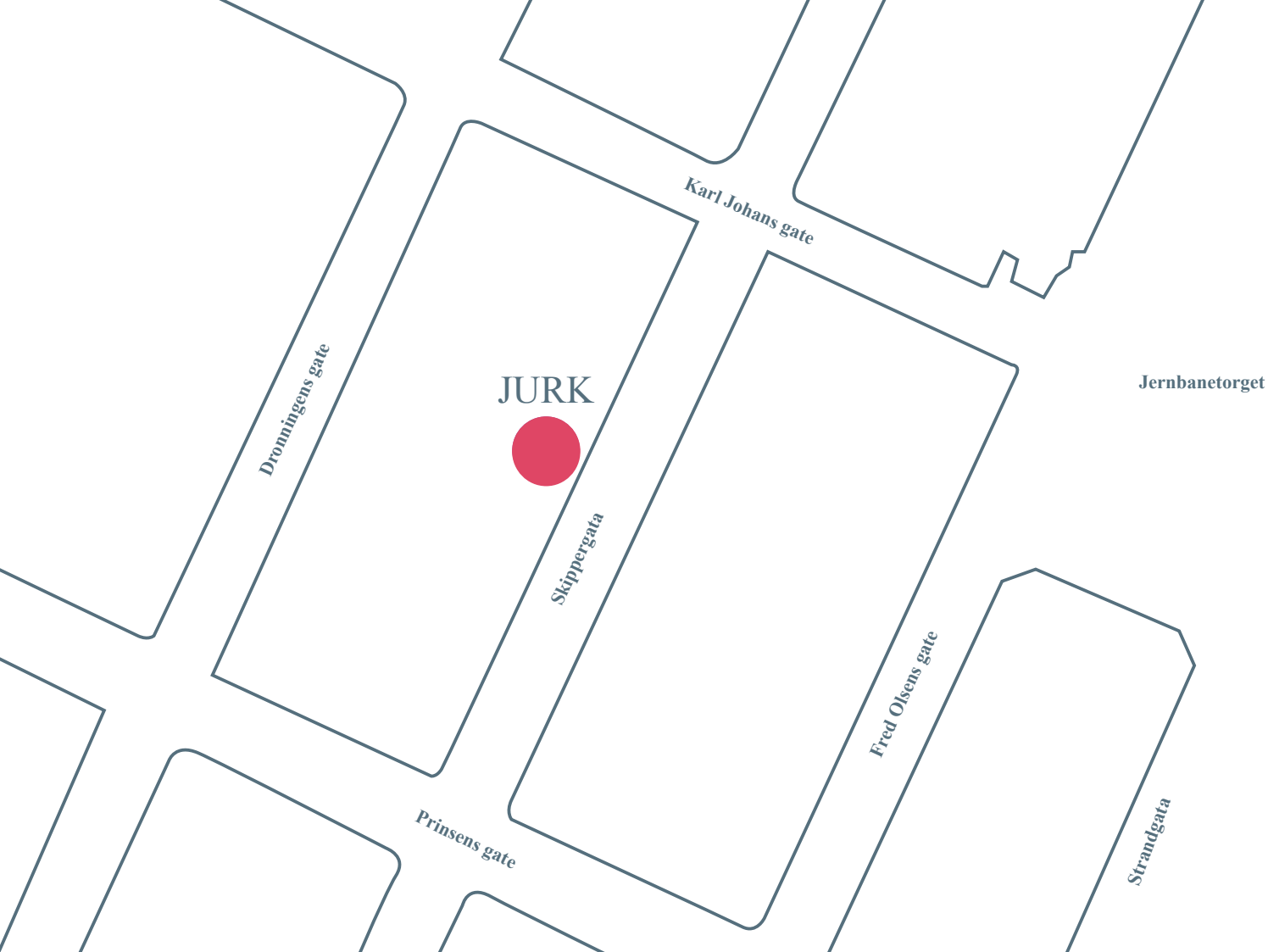
Vi tar imot nye saker:

Mandag: kl. 12-15

Onsdag: kl. 09-12 og kl. 17-20

Du kan ringe oss på 22 84 29 50 eller komme til oss i Skippergata 23, 0154 Oslo.

Du kan alltid sende inn saken din til oss elektronisk! Det kan du gjøre på www.jurk.no → «Send oss din sak!»

KONTAKT OSS

**Telefon:
22 84 29 50**

**Adresse:
Juridisk rådgivning for kvinner
Skippergata 23
0154 Oslo**

www.jurk.no

